

Euroopan
komissio

Sosiaaliturvaoikeudet

*Yhdistyneessä
kuningaskunnassa*

Tämän oppaan tiedot on koottu ja päivitetty tiiviissä yhteistyössä sosiaaliturvan keskinäisen tietojärjestelmän (MISSOC) kansallisten yhteyshenkilöiden kanssa.

Lisätietoja MISSOC-verkostosta on sivulla

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=815>

Tässä oppaassa kuvaillaan yleisesti kunkin maan sosiaaliturvajärjestelmää. Lisätietoja saa muista MISSOCin julkaisuista, jotka kaikki löytyvät edellä mainitusta linkistä. Voit myös ottaa yhteyttä tämän oppaan liitteessä lueteltuihin toimivaltaisiin viranomaisiin ja laitoksiin.

Euroopan komission ja kenenkään sen puolesta toimivan henkilön ei voida katsoa olevan vastuussa tämän julkaisun sisältämien tietojen mahdollisesta käytöstä.

SISÄLLYSLUETTELO

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus	4
Johdanto	4
Sosiaaliturvan järjestäminen	6
Rahoitus	6
II luku: Terveystenhoito	7
Terveystenhoidon saamisen edellytykset	7
Mitä järjestelmä kattaa?	8
Hoidon saaminen	8
III luku: Sairausetuudet	9
Sairausetuuksien saamisen edellytykset	9
Mitä järjestelmä kattaa?	9
Sairauspäivärahan saaminen	9
IV luku: Äitiys- ja isyysetuudet	11
Äitiys- ja isyysetuuksien saamisen edellytykset	11
Mitä järjestelmä kattaa?	12
Äitiys- ja isyysetuuksien saaminen	13
Luku V: Työkyvyttömyysetuudet	14
Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset	14
Mitä järjestelmä kattaa?	14
Työkyvyttömyysetuuksien saaminen	15
Luku VI: Vanhuuseläkkeet ja -etuudet	16
Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset	16
Mitä järjestelmä kattaa?	16
Vanhuusetuuksien saaminen	16
VII luku: Perhe-eläke-etuudet	17
Edellytykset jälkeenjääneiden etuuksien saamiseksi	17
Mitä järjestelmä kattaa?	17
Perhe-eläke-etuuksien saaminen	18
VIII luku: Työtapaturma- ja ammattitautietuudet	19
Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset	19
Mitä järjestelmä kattaa?	19
Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen	19
IX luku: Perhe-etuudet	21
Perhe-etuuksien saamisen edellytykset	21
Mitä järjestelmä kattaa?	21
Perhe-etuuksien saaminen	21
X luku: Työttömyys	22
Työttömyysetuuksien saamisen edellytykset	22
Mitä järjestelmä kattaa?	22
Työttömyysetuuksien saaminen	23
XI luku: Vähimmäistoimeentulo	24
Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset	24
Mitä järjestelmä kattaa?	24
Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen	25
XII luku: Pitkäaikaishoito	26
Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset	26
Mitä järjestelmä kattaa?	26
Pitkäaikaishoidon saaminen	27
Liite : Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita	28

I luku: Johdanto, järjestäminen ja rahoitus

Johdanto

Yhdistyneen kuningaskunnan sosiaaliturvajärjestelmään kuuluvat

- valtakunnallinen sosiaalivakuutusjärjestelmä (*National Insurance Scheme*), johon kuuluvat muun muassa sairaus-, työttömyys-, lesken- ja vanhuuseläke-etuudet.
- valtakunnallinen terveydenhuolto (National Health Service, jäljempänä NHS-järjestelmä), johon kuuluvat sairaanhoito, hammashoito ja silmälääkärin antama hoito ja joka yleensä on Isossa-Britanniassa ja Pohjois-Irlannissa asuvien käytettävissä
- perhelisät sekä lasten perusteella myönnettävät verohyvitykset, jotka ovat lapsia kasvattaville henkilöille tarkoitettuja rahaetuuksia
- maksuihin perustumattomat etuudet tietyille työkyvyttömiä ryhmille ja heidän hoitajilleen
- muut korvaukset, joita työnantaja maksaa työntekijöille lapsen syntyessä tai adoption yhteydessä.

Vakuutetulle annetaan automaattisesti valtakunnallinen vakuutustunnus hänen täyttäessään 16 vuotta. Jos henkilö ei ole saanut tunnusta aloittaessaan työnsä, hänen on haettava sitä.

Valtakunnallisen sosiaalivakuutusjärjestelmän vakuutusmaksut

Valtakunnallisen vakuutusjärjestelmän maksut jaetaan viiteen luokkaan:

1. Vakuutettu työntekijä maksaa ensisijaiset 1. luokan vakuutusmaksut perusprosentin mukaan, jos hänen ansionsa ylittävät asetetun vähimmäismäärän. Vakuutusmaksut vastaavat tiettyä prosenttiosuutta vakuutetun viikkoansioista ylempään ansiorajaan (UEL) asti, ja ne vähennetään vakuutetun palkasta. Jos vakuutetun ansiot ylittävät ylemmän ansiorajan, vakuutusmaksut vähennetään hänen palkastaan lisäprosentin mukaan. Jos vakuutetun ansiot ylittävät alemman ansiorajan mutteivät yllä asetettuun vähimmäismäärään, vakuutetun katsotaan maksaneen vakuutusmaksuja säilyttääkseen oikeuden etuuteen. Vakuutettu työntekijä maksaa ensisijaiset 1. luokan vakuutusmaksut, jos hänen ansionsa ylittävät toissijaisen kynnyksen. Työnantajamaksuja ei vähennetä palkasta, vaan niistä vastaa työnantaja.
2. Itsenäiset ammatinharjoittajat, joiden tulot ylittävät pientulorajan (*Small Earnings Exception*), maksavat 2. luokan vakuutusmaksut. Nämä vakuutusmaksut ovat kiinteämääräisiä. Jos vakuutetun verotettavat tulot tai voitot ylittävät tuloveron henkilökohtaiset vähennykset mutta jäävät alle ylemmän tulorajan (*Upper Profits Limit, UPL*), hän on velvollinen maksamaan 4. luokan vakuutusmaksut. Jos hänen tulonsa ylittävät ylemmän tulorajan, hänen tuloistaan vähennetään vakuutusmaksut lisäprosentin mukaan. 4. luokan vakuutusmaksut eivät vaikuta etuuksiin.
3. Vapaaehtoiset 3. luokan vakuutusmaksut otetaan huomioon ainoastaan vanhuuseläkkeen perusosan ja leskeneläkkeen perusosan osalta. Ne voidaan maksaa, jos vakuutettu ei ole velvollinen maksamaan ensisijaisia 1. luokan vakuutusmaksuja tai jos hänet on vapautettu 2. luokan vakuutusmaksuista tai jos

hänen maksamansa vakuutusmaksut eivät täytä edellä lueteltujen etuuksien edellytyksiä. Nämä vakuutusmaksut ovat kiinteämääräisiä.

4. Tiettyihin henkilöihin, kuten merimiehiin ja lentäjiin, sovelletaan erityisiä sääntöjä.
5. Työnantajat voivat lisäksi olla velvollisia maksamaan 1A-luokan vakuutusmaksut useimmista työntekijöille tarjotuista luontoiseduista, esimerkiksi yksityiskäyttöön tarkoitetuista autoista ja niiden polttoaineesta.

Lisätietoja voimassa olevista vakuutusmaksuista saa Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston (Her Majesty's Revenue and Customs) verkkosivuilta osoitteesta <http://www.hmrc.gov.uk>

Hyvitykset

Joissakin tapauksissa vakuutetun voidaan katsoa maksaneen sosiaaliturvamaksuja valtakunnalliseen sosiaalivakuutukseen, vaikka vakuutettu ei olisikaan tosiasiallisesti maksanut niitä. Tällaisia vakuutusmaksuhyvityksiä voi saada esimerkiksi kausilta, jolloin vakuutettu ei tee työtä sairauden tai työttömyyden vuoksi. Hyvitysten perusteella vakuutetulla on oikeus joihinkin etuuksiin. Useimpien etuuksien maksaminen edellyttää kuitenkin sitä, että vakuutettu on maksanut tosiasiallisesti tietyn verran vakuutusmaksuja.

Etudet – yleistä

Valtakunnalliseen vakuutusjärjestelmään kuuluvat rahaetudet riippuvat vakuutetun suorittamista sosiaalivakuutusmaksuista. Vakuutetun edellytetään maksaneen vähimmäismäärän vakuutusmaksuja saadakseen etuuksia. Sitä vastoin oikeus saada terveydenhuoltopalveluja, myös hammashoitoa ja silmälääkärin antamaa hoitoa, ei riipu vakuutetun maksamista valtakunnallisen vakuutuksen maksuista. Isossa-Britanniassa asuvien osalta näistä palveluista vastaa NHS-järjestelmä ja Pohjois-Irlannissa asuvien osalta yleinen terveydenhuoltojärjestelmä (*Health and Social Care Service*).

Saadakseen sairauden, äitiyden tai työttömyyden perusteella maksettavat rahaetudet vakuutetun on täytettävä tietyt vakuutusmaksuedellytykset. Ne luetellaan terveydenhoitoa, äitiys- ja isyysetuuksia sekä työttömyyttä käsittelevissä luvuissa. Vakuutetun muissa EU:n jäsenvaltioissa, Islannissa, Liechtensteinissa, Norjassa tai Sveitsissä maksamat vakuutusmaksut voidaan ottaa huomioon edellytysten täyttymiseksi. Oikeus vanhuuseläkkeeseen taikka puolison tai kumppanin kuoleman johdosta maksettaviin etuuksiin riippuu vakuutusmaksuista, joita vakuutettu (tai hänen puolisonsa/kumppaninsa) on maksanut kaikissa jäsenvaltioissa, joissa hän on työskennellyt. Vakuutetun maksamia 2. luokan vakuutusmaksuja (ks. edellä) voidaan käyttää rahaetuuksien edellytysten täyttymiseksi.

Etuuksia on tärkeää hakea ajoissa, koska hakemuksen viivästyminen voi johtaa etuuden menettämiseen.

Muutoksenhaku

Kun rahaetuushakemuksesta on tehty päätös, vakuutetulle ilmoitetaan päätöksestä ja muutoksenhakukeinoista. Näihin sisältyy oikeus saattaa asia riippumattoman tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Sosiaaliturvan järjestäminen

Useimpien sosiaaliturvaetuuksien myöntämisestä vastaa työ- ja eläke ministeriö (*Department of Work and Pensions, DWP*). Yhdistyneen kuningaskunnan verovirasto (*HM Revenue and Customs*) vastaa maksujen keräämisestä ja kirjaamisesta sekä verohyvitysten arvioimisesta ja maksamisesta perheille, joissa on huollettavia lapsia, ja pienituloisille palkansaajille. Se hallinnoi myös lapsilisää ja huoltajan avustusta.

Kunnat hallinnoivat asumistukea ja kunnallisveron ansiotulovähennystä. Yrityksistä, innovoinnista ja osaamisesta vastaava ministeriö (*Department for Business, Innovation and Skills*) vastaa vanhempainlomaa ja vanhempien palkkaa koskevan politiikan ja lainsäädännön kehittämisestä. Työnantajat vastaavat lakisääteisen sairausajan palkan, lakisääteisen äitiysajan palkan, lakisääteisen isyysajan palkan ja lakisääteisen adoptioajan palkan maksamisesta.

NHS-järjestelmän viranomaiset saavat rahoitusta paikallisen väestön terveydenhuoltopalvelujen turvaamiseen valtakunnallisen terveydenhuollon säätiöiden (*NHS Trusts*, jäljempänä NHS-säätiöt) sekä muiden palveluntarjoajien ja ammattilaisten kanssa tehdyin sopimuksin. Kunnat tarjoavat tai ostavat sosiaalihuoltopalveluja terveysministeriön vahvistaman rahoitus- ja lainsäädäntökehityksen mukaisesti.

MISSOC – sosiaaliturvanjärjestämät -julkaisussa on taulukko, jossa annetaan yleiskuva lakisääteisten sosiaaliturvaetuuksien tarjoamiseen osallistuvista keskeisistä julkisista elimistä.

Henkilöt voivat halutessaan ottaa yksityisen sairausvakuutuksen, tai työnantajat voivat tarjoutua maksamaan osan yksityisen hoidon kustannuksista.

Rahoitus

Sosiaaliturvajärjestelmä rahoitetaan palkansaajien ja työnantajien maksamin sosiaaliturvamaksuin sekä verovaroin. Etuudet jaetaan vakuutusperusteisiin, luokkasidonnaisiin sekä tulo-/varallisuussidonnaisiin etuuksiin.

II luku: Terveystenhoito

Terveysthoidon saamisen edellytykset

Yleislääkärit ovat itsenäisiä ammatinharjoittajia, jotka ovat tehneet sopimuksen palvelujen tarjoamisesta NHS-järjestelmälle. Yleislääkärit voivat käyttää omaa päätösvaltaa hyväksyessään potilaita potilasluettelonsa. He eivät voi kuitenkaan vastata hakemukseen kieltävästi potilaan rodun, sukupuolen, sosiaalisen aseman, iän, uskonnon, seksuaalisen suuntautumisen, ulkonäön, vamman tai terveydentilan perusteella. Pohjois-Irlannissa yleislääkäriin rekisteröiminen omalääkäriksi edellyttää potilaalta vakituista asumista. Potilaat, jotka ovat EHC-järjestelyjen nojalla oikeutettuja hoitoon, saavat ilmaista hoitoa ilman että heidän tarvitsee rekisteröidä omalääkäriä.

Jos vakuutettu tarvitsee sairaalahoitoa tai erikoislääkäriin palveluja, hänen yleislääkäriinsä järjestää nämä palvelut. Kiireellisissä tapauksissa vakuutettu voidaan ottaa sairaalahoitoon heti.

Yleislääkäriin rekisteröiminen omalääkäriksi ei välttämättä tarkoita sitä, että vakuutetulla on oikeus NHS-järjestelmän tarjoamaan maksuttomaan sairaalahoitoon. Jos vakuutettu asuu vakituisesti ja laillisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa, hänellä on oikeus NHS-järjestelmän tarjoamaan maksuttomaan sairaalahoitoon. Hänellä on oikeus NHS-järjestelmän tarjoamaan maksuttomaan sairaalahoitoon myös silloin, jos hänet on vapautettu maksuista ulkomailta saapuvilta potilailta perittävistä maksuista vuonna 2011 annetun asetuksen nojalla (*NHS (Charges to Overseas Visitors) Regulations 1989*), sellaisena kuin se on muutettuna (jos hän esimerkiksi työskentelee laillisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa sijaitsevan työnantajan palveluksessa). Pohjois-Irlannissa vastaavan lainsäädännön muodostavat vuonna 2005 annetut asetukset terveydenhoitopalvelujen tarjoamisesta muualla vakituisesti asuville henkilöille (*Provision of Health Services to Persons Not Ordinarily Resident Regulations 2005*), sellaisina kuin ne ovat muutettuina. Vakuutetun puolisoilla tai rekisteröidyllä kumppanilla ja alle 16-vuotiailla lapsilla (tai alle 19-vuotiailla kokopäiväisesti opiskelevilla lapsilla) on myös oikeus NHS-järjestelmän tarjoamaan maksuttomaan sairaalahoitoon, jos he elävät asuvat vakuutetun kanssa vakituisesti tai jos heillä on siihen omasta takaa oikeus edellä mainittujen maksuasetusten nojalla. Oikeus hoitoon ei edellytä valtakunnallisten vakuutusmaksujen tai verojen maksamista.

Jos muussa ETA-maassa tai Sveitsissä vakituisesti asuva henkilö on matkalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa, hänellä on oltava voimassa oleva eurooppalainen sairausvakuutuskortti (EHIC), jotta hän voi saada EY:n lainsäädännön nojalla NHS-järjestelmän tarjoamaa maksutonta sairaalahoitoa. Ellei hänellä ole eurooppalaista sairausvakuutuskorttia, häneltä voidaan periä maksu. Kortti antaa henkilölle oikeuden saada matkansa aikana maksutta kliinisesti tarpeellista hoitoa, jotta hänen ei tarvitse palata kotiin ennen matkan suunniteltua päättymisajankohtaa. Kortti ei anna oikeutta hakeutua maksuttomaan hoitoon Yhdistyneessä kuningaskunnassa – jotta suunniteltu hoito olisi maksutonta, henkilö tarvitsee kotimaastaan muodollisen lähetteen Yhdistyneeseen kuningaskuntaan E112/S2-lomakkeella.

Mitä järjestelmä kattaa?

Melkein kaikki lääkärit ja optikot sekä monet hammaslääkärit kuuluvat NHS-järjestelmään. Vakuutettu voi koska tahansa valita NHS-järjestelmään kuuluvan hammaslääkärin tai optikon. Koska järjestelmään kuuluvat lääkärit, hammaslääkärit ja optikot voivat hoitaa potilaansa yksityisesti ja veloittaa hoidosta vastaavasti, vakuutetun on varmistettava, että kyseinen lääkäri on halukas hoitamaan häntä NHS-järjestelmän ehtojen mukaisesti. NHS-järjestelmä ei korvaa yksityishoidon kustannuksia. Potilas vastaa niistä itse.

Tavallisesti vakuutetun on suoritettava joitakin maksuja lääkärin määräämistä lääkkeistä, hammaslääkäripalveluista ja tietyistä välineistä (esimerkiksi peruukit ja kuidusta valmistetut potilastuet). Tietyt henkilöt, erityisesti lapset ja tiettyjä sosiaaliturvaetuuksia saavat henkilöt, on vapautettu osittain tai kokonaan näistä maksuista. Vain tietyillä ryhmillä on oikeus NHS-järjestelmän näkötarkastuksiin ja avustuksiin silmälasien hankinnassa. Kaikki muut joutuvat käyttämään yksityisiä silmälääkäripalveluja.

Hoidon saaminen

Englannissa toimivien NHS-järjestelmään kuuluvien yleislääkäreiden, hammaslääkäreiden ja optikkojen nimet ja osoitteet on julkaistu NHS-järjestelmän palveluhakemistossa:

<http://www.nhs.uk/servicedirectories/Pages/ServiceSearch.aspx>

Pohjois-Irlannin hakemisto:

<http://www.hscni.net>

Skotlannin hakemisto:

<http://www.nhs24.com/FindLocal>

Walesin hakemisto:

<http://www.wales.nhs.uk/ourservices/directory>

III luku: Sairausetuudet

Sairausetuuksien saamisen edellytykset

Lakisääteinen sairausajan palkka (*Statutory Sick Pay, SSP*)

Henkilö voi saada työnantajaltaan lakisääteistä sairausajan palkkaa (SSP), jos hän on työskennellyt työsopimuksen nojalla ja

- jos hän on sairaana vähintään neljä peräkkäistä päivää (mukaan luettuna viikonloput, yleiset vapaapäivät sekä päivät, jolloin hän ei normaalisti työskentele) ja
- jos hänen keskimääräiset viikkoansionsa vastaavat vähintään viikkoansioiden vähimmäismäärää (*lower earnings limit, LEL*).

Työllisyys- ja tukietuus

Työllisyys- ja tukietuus (*Employment and Support Allowance, ESA*) otettiin käyttöön lokakuussa 2008, ja se korvasi työkyvyttömyysetuuden kaikkien uusien hakijoiden kohdalla. Etuuksiin oikeutetut henkilöt: Vakuutettu voi hakea työllisyys- ja tukietuutta, jos hän ei kykene työhön sairauden tai vamman vuoksi, jos sairaus kestää vähintään neljä päivää ja jos vakuutetulla ei ole oikeutta työnantajan maksamaan SSP-etuuteen kyseiseltä ajalta. Etuutta ei makseta työkyvyttömyyden kolmelta ensimmäiseltä päivältä.

Vakuutusmaksuja koskevat ehdot ovat seuraavat:

- vakuutettu on maksanut marraskuusta 2010 lähtien joko 1. tai 2. luokan vakuutusmaksuja toisena kahdesta etuuden hakemista edeltäneestä verovuodesta, ja hänen ansionsa kyseisenä verovuonna vastaavat vähintään 26-kertaisesti kyseisenä vuonna sovellettavaa viikkoansioiden vähimmäismäärää, ja
- lisäksi vakuutetulla on joko maksettuja tai hyvitettyjä 1. tai 2. luokan vakuutusmaksuja tai molempia määrää, joka vastaa vähintään 50-kertaisesti vähimmäistulorajaa kunakin kahtena tuloverovuonna (6. huhtikuuta–5. huhtikuuta), jotka päättyivät ennen etuushakemuksen jättövuoden alkua (tammikuun ensimmäisestä sunnuntaista seuraavan vuoden ensimmäistä sunnuntaita edeltävään lauantaihin).

Mitä järjestelmä kattaa?

Vakuutetun työnantaja on velvollinen maksamaan SSP-etuuden työkyvyttömyyden ajan, enintään 28 viikolta. Jos vakuutettu on edelleen sairaana, kun työnantajan velvollisuus maksaa SSP-etuutta päättyy, hän voi hakea työllisyys- ja tukietuutta työllisyydestä ja eläkkeistä vastaavalta ministeriöltä. Lisätietoja työllisyys- ja tukietuudesta koskevassa luvussa.

Sairauspäivärahan saaminen

Seitsemänä ensimmäisenä sairauspäivänä työnantaja ei voi pyytää vakuutettua toimittamaan lääkärintodistusta sairaudesta. Työnantaja voi kuitenkin pyytää häntä täyttämään työnantajan itse laatiman lomakkeen sairauspoissaoloilmoituksena, taikka

yleislääkärin vastaanotolta tai Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston kotisivuilta saatavan SC2-lomakkeen.

Jos sairaus kestää yli seitsemän päivää, työnantaja voi pyytää lääkärintodistuksen SSP-etuuden maksamista varten. Työnantaja ratkaisee itse, onko vakuutettu työkyvytön. Yleislääkärin antamaa lääkärintodistusta pidetään vahvana näyttönä sairaudesta ja se hyväksytään tavallisesti, ellei muusta ole näyttöä.

Vakuutettu voi myös saada todistuksen joltakulta muulta kuin lääkäriltä, kuten hammaslääkäriltä, mutta työnantaja päättää itse, hyväksyykö se tämän todistuksen. Jos työnantaja epäilee asiaa, se voi pyytää edelleen yleislääkärin antamaa lääkärintodistusta.

IV luku: Äitiys- ja isyysetuudet

Äitiys- ja isyysetuuksien saamisen edellytykset

Lakisääteinen äitiysajan palkka (*Statutory Maternity Pay, SMP*)

Useimmille raskaana oleville työssä käyville naisille SMP-etuuden maksaa heidän työnantajansa. Sitä maksetaan enintään 39 viikon ajan ja maksaminen voidaan aloittaa aikaisintaan 11 viikkoa ennen laskettua synnytysviikkoa. Vakuutettu voi itse päättää, koska hän lopettaa työnteon, mutta SMP-etuuden maksaminen on aloitettava viimeistään sillä viikolla, jona lapsi on syntynyt.

Vakuutettu voi tehdä työtä enintään kymmenen päivää menettämättä SMP-etuuttaan. Näiden ns. KIT-päivien (*keeping in touch*) ansiosta vakuutettu voi olla yhteydessä työpaikkaansa ja osallistua esimerkiksi koulutukseen ennen kuin hän aloittaa työnteon uudelleen. KIT-päivien pitäminen edellyttää, että työntekijä ja työnantaja sopivat asiasta keskenään.

Etuuden saadakseen vakuutetun edellytetään työskennelleen saman työnantajan palveluksessa vähintään 26 viikkoa. Tällöin viimeinen huomioon otettava työskentelyviikko on 15. viikko (ratkaiseva viikko) ennen laskettua synnytysviikkoa.

Vakuutetun ansioiden kyseisen ajanjakson viimeisten kahdeksan viikon aikana on pitänyt vastata vähintään valtakunnallisten sosiaalivakuutusmaksujen vähimmäistulorajaa.

Äitiysavustus (*Maternity Allowance, MA*)

Äitiysavustusta maksetaan vain, jos vakuutetulla ei ole oikeutta työnantajan maksamaan SMP-etuuteen, jos hän on palkansaaja ja/tai itsenäinen ammatinharjoittaja ja jos hänen keskimääräiset ansionsa ovat testijakson alussa vähintään äitiysavustuksen saamiseksi asetetun ansiorajan (*Maternity Allowance Threshold, MAT*) suuruiset.

Äitiysavustuksen saamiseksi vakuutetun edellytetään työskennelleen palkansaajana tai itsenäisenä ammatinharjoittajana vähintään 26 viikkoa 66 viikon aikana (testijakso). Tämän 26 viikkoa kestäneen työskentelyn ei tarvitse olla yhtäjaksoista. Testiajalla tarkoitetaan 66 viikon ajanjaksoa, joka kestää laskettua synnytysviikkoa edeltävään viikkoon asti ja johon luetaan mukaan myös laskettu synnytysviikko.

Ansioraja (*MAT*) on 30 punttaa (37 euroa) viikossa. Toisin sanoen vakuutetun keskimääräisten viikkoansioiden on oltava vähintään 30 punttaa (37 euroa). Keskimääräiset ansiot lasketaan testiajan 13 viikolta (testiajan tulot). Jos vakuutettu täyttää työntekoa ja ansioita koskevat ehdot, hänelle maksetaan äitiysavustusta enintään 39 viikkoa.

Vakuutettu voi työskennellä äitiysavustuksen maksuaikana enintään kymmenen päivää menettämättä äitiysavustustaan. Näitä päiviä kutsutaan ns. KIT-päiviksi (*keeping in touch*): Tämän järjestelyn ansiosta vakuutettu voi olla yhteydessä työpaikkaansa ja osallistua esimerkiksi koulutukseen ennen kuin hän aloittaa työnteon uudelleen. KIT-päivien pitäminen edellyttää, että työntekijä ja työnantaja sopivat

asiasta keskenään. Myös itsenäisillä ammatinharjoittajilla on mahdollisuus tähän järjestelyyn.

Lakisääteinen isyysajan peruspalkka (OSPP)

Työntekijä, jonka kumppani on raskaana, on oikeutettu työnantajan maksamaan SPP-etuuteen lapsen syntymän jälkeen. Etuuden saadakseen vakuutetun edellytetään työskennelleen saman työnantajan palveluksessa 26 viikkoa – jolloin viimeinen huomioon otettava työskentelyviikko on 15. viikko ennen laskettua synnytysviikkoa – ja jatkavan työnantajan palveluksessa lapsen syntymään asti. Sen kahdeksan viikon jakson aikana, joka päättyy 15. viikkona ennen laskettua synnytysviikkoa, vakuutetun keskiansioiden on täytynyt vastata vähintään kansallisissa vakuutusmaksuissa huomioon otettavien ansioiden alarajaa.

Ylimääräinen lakisääteinen isyysajan palkka (ASPP)

Työntekijä, jonka kumppani on oikeutettu lakisääteiseen äitiysajan palkkaan, äitiysavustukseen tai lakisääteiseen adoptioajan palkkaan, voi saada ylimääräistä lakisääteistä isyysajan palkkaa (ASPP), jos äiti tai adoptioäiti on palannut työhönsä ennen äitiysajan tai adoptioajan palkan maksuajan päättymistä. Etuuden saadakseen vakuutetun edellytetään työskennelleen saman työnantajan palveluksessa 26 viikkoa – jolloin viimeinen huomioon otettava työskentelyviikko on 15. viikko ennen laskettua synnytysviikkoa – ja jatkavan työnantajan palveluksessa etuuden maksamisen alkamista edeltävään viikkoon asti. Tämän jakson kahdeksan viimeisimmän viikon aikana vakuutetun ansioiden on täytynyt vastata vähintään kansallisissa vakuutusmaksuissa huomioon otettavien ansioiden alarajaa.

Mitä järjestelmä kattaa?

Vakuutetulle maksettavan lakisääteisen äitiysajan palkan (SMP-etuuden) määrä riippuu hänen ansiotuloistaan. SMP-etuutta maksetaan enintään 39 viikkoa (tämä on mainittu jo aiemmin, mutta voi olla syytä toistaa tässä). Ensimmäisten kuuden viikon ajan vakuutetulle maksetaan etuutta 90 % hänen keskimääräisistä bruttoviikkoansioistaan ilman ylärajaa. Jäljelle jäävien 33 viikon ajan hänelle maksetaan SMP-etuutta vakiomäärä (135,45 punttaa (169 euroa) viikossa) tai ansiosidonnainen määrä, jos ansiosidonnainen määrä on vakiomäärää pienempi.

Vakuutetulle maksettavan äitiysavustuksen määrä riippuu hänen keskimääräisistä viikkoansioistaan. Äitiysavustusta maksetaan joko vakiomäärä, joka on 135,45 punttaa (169 euroa) viikossa, taikka 90 % vakuutetun keskimääräisistä viikkoansioista, jos näin laskettu summa on pienempi kuin 135,45 punttaa (169 euroa). Työnantaja maksaa yleensä etuuden samalla tavalla ja samaan aikaan kuin normaalit palkat. Etuutta voidaan maksaa enintään 39 viikkoa.

Lakisääteistä isyysajan peruspalkkaa (OSPP-etuutta) maksetaan joko vakiomäärä, joka on 135,45 punttaa (169 euroa) viikossa, tai 90 % vakuutetun keskimääräisistä viikkoansioista, jos näin laskettu summa on vakiomäärää pienempi. Hän voi päättää itse sen, kuinka pitkään tätä etuutta maksetaan (yksi vai kaksi viikkoa), sekä sen, minä päivänä sitä aletaan maksaa. Etuus on kuitenkin maksettava lapsen syntymää seuraavien kahdeksan viikon aikana.

Ylimääräistä lakisääteistä isyysajan palkkaa (ASPP-etuutta) maksetaan joko vakiomäärä, joka on 135,45 punttaa (169 euroa) viikossa, tai 90 % vakuutetun keskimääräisistä viikkoansioista, jos näin laskettu summa on vakiomäärää pienempi.

ASPP-etuuden maksaminen alkaa 20. viikkona lapsen syntymän jälkeen, jos lapsen äiti on palannut työhön. Sen maksaminen päättyy, kun vakuutettu palaa työhön tai kun lapsen äidin lakisääteisen äitiysajan palkan maksaminen päättyy, sen mukaan, kumpi näistä tapahtuu aikaisemmin.

Äitiys- ja isyysetuuksien saaminen

SMP-etuuden saadakseen vakuutetun on ilmoitettava työnantajalleen aikomuksestaan lopettaa työskentely raskauden vuoksi. Vakuutetun on ilmoitettava työnantajalleen vähintään 28 päivää etukäteen, minä päivänä hän aikoo lopettaa työnteon valmistautuakseen synnytykseen. Työnantaja voi edellyttää kirjallista ilmoitusta. Vakuutetun on myös toimitettava työnantajalleen raskaustodistus, jonka hän saa lääkäriltä tai kättilöltä 21. raskausviikolla.

Vakuutettu voi hakea äitiysavustusta 14 viikkoa ennen lapsen laskettua syntymäaikaa (27. raskausviikolla).

Etuuden saadakseen vakuutetun on toimitettava työnantajalleen vakuutus siitä, että

- hänellä on jo tai on lähitulevaisuudessa kasvatettavanaan lapsi
- hän on lapsen biologinen isä taikka lapsen äidin puoliso, avopuoliso tai kumppani
- hän on poissa työstä hoitaakseen lasta ja/tai tukeakseen äitiä.

Luku V: Työkyvyttömyysetuudet

Työkyvyttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Työllisyys- ja tukietuus korvaa sairauden tai vamman perusteella maksetun työkyvyttömyysetuuden ja toimeentulotuen, ja sitä on maksettu uusille hakijoille 27. lokakuuta 2008 alkaen.

Työllisyys- ja tukietuuden saaminen edellyttää sitä, että henkilön työkyky on alentunut ja että hän täyttää tietyt kansalliset vakuutusmaksuehdot (ks. sairauskassaetuuksia koskevaa lukua). Jos vakuutettu täyttää nämä ehdot, alkaa 13 viikkoa kestävä arviointivaihe. Sen aikana lääkäri tai terveydenhuollon ammattilainen tekee lääketieteellisen arvioinnin, jota kutsutaan työkykyarvioinniksi. Siinä ratkaistaan, onko vakuutettu oikeutettu etuuteen ja pitäisikö hänet sijoittaa työhön tähtäävän toiminnan ryhmään, joka on pakollista työhön tähtäävää toimintaa, tai tukiryhmään, johon ei liity tällaista vaatimusta.

Työhön tähtäävän toiminnan ryhmä

Jos vakuutettu kuuluu tähän ryhmään, hänen odotetaan osallistuvan henkilökohtaisen neuvojan kanssa käytäviin, työskentelyyn tähtääviin keskusteluihin. Häntä autetaan valmistautumaan sopivaan työhön. Vastineeksi hän saa työttömyys- ja tukietuuden perusmäärän lisäksi työhön tähtäävän toiminnan lisää.

Tukiryhmä

Jos vakuutettu kuuluu tukiryhmään, koska sairaus tai vamma heikentää vakavasti hänen työkykyään, hänen ei odoteta tekevän minkäänlaista työtä. Hän voi kuitenkin työskennellä omasta tahdostaan.

Työhön tähtäävä apu

Jos henkilö kuuluu työhön tähtäävän toiminnan ryhmässä, hän tapaa säännöllisesti henkilökohtaista neuvojaansa, jonka kanssa hän keskustelee työskentelynäkymistään. Neuvoja antaa apua ja neuvontaa, joka liittyy

- työtavoitteisiin
- osaamiseen, vahvuuksiin ja kykyihin
- toimenpiteisiin sopivan työn löytämiseksi.

Ellei henkilö osallistu kunnolla tai lainkaan työhön tähtääviin keskusteluihin, asia voi vaikuttaa hänen työllisyys- ja tukietuuteensa.

Mitä järjestelmä kattaa?

13 viikkoa kestävä arviointivaiheen aikana maksetaan viikoittaista perustukea, jonka määrä on enintään 71 puntta (88 euroa).

Päävaiheen aikana maksettava viikoittainen määrä

Päävaihe alkaa 14. viikolla hakemuksen jättämisestä, jos työkykyarviointi osoittaa, että sairaus tai vamma todella heikentää työkykyä.

Ryhmä

Yksi henkilö työhön tähtäävän toiminnan ryhmässä

Yksi henkilö tukiryhmässä

Viikoittainen määrä

Enintään 99,15 puntaa
(124 euroa)

Enintään 105,05 puntaa
(131 euroa)

Etuutta ei yleensä makseta kolmelta ensimmäiseltä hakemuksen jättämistä seuraavalta päivältä.

Työkyvyttömyysetuuksien saaminen

Hakijan on otettava yhteyttä paikalliseen *Jobcentre Plus* -keskukseen. Hakemukseen on liitettävä omalääkärin antama lääkärintodistus.

Luku VI: Vanhuuseläkkeet ja -etuudet

Vanhuusetuuksien saamisen edellytykset

Valtion peruseläkettä hallinnoi valtio. Se perustuu vakuutusvuosien määrään eli siihen, kuinka monta vuotta hakija on maksanut tai hänelle on hyvitetty valtakunnallisen sosiaalivakuutuksen vakuutusmaksuja hänen työuransa aikana.

Vakuutettu voi hakea valtion vanhuuseläkettä saavutettuaan eläkeiän. Joulukuun 6. päivänä 1953 tai sitä ennen syntyneiden miesten eläkeikä on 65 vuotta, ja 5. huhtikuuta 1950 jälkeen mutta ennen 6. joulukuuta 1953 ennen syntyneiden naisten eläkeikä on 60–65 vuotta.

Alkaen joulukuusta 2018 sekä miesten että naisten eläkeikä nostetaan 66:een lokakuuhun 2020 mennessä.

Mitä vakuutusvuodet ovat?

Vakuutusvuosi on verovuosi, jonka aikana työntekijän ansiot riittävät valtakunnallisen sosiaalivakuutuksen vakuutusmaksujen maksamiseen tai häntä kohdellaan ikään kuin hän olisi maksanut niitä tai hänelle hyvitetään ne.

Miten monta vakuutusvuotta tarvitaan?

Naiset ja miehet, jotka saavuttavat eläkeiän 6. huhtikuuta 2010 tai sen jälkeen, tarvitsevat täyteen valtion peruseläkkeeseen 30 vakuutusvuotta. Jos henkilö päättää lykätä valtioneläkkeen hakemista vähintään 12 peräkkäistä kuukautta, hän voi saada normaalin valtioneläkkeen lisäksi kiinteämääräisen kertakorvauksen. Sitä maksetaan peruseläkkeen lisäksi. Edellytyksenä on, että kaikki 12 peräkkäistä kuukautta ajoittuvat huhtikuun 5. päivän 2005 jälkeiseen aikaan.

Mitä järjestelmä kattaa?

Yksinasujalle maksettavan valtion peruseläkkeen täysi määrä on 107,45 puntaa (134 euroa) viikossa.. Yksilölliset olosuhteet voivat vaikuttaa eläkkeen määrään. Eläkettä voi saada, vaikka olisi edelleen työssä.

Vanhuusetuuksien saaminen

Eläkkeistä vastaava viranomainen (*Pension Service*) lähettää vakuutetulle automaattisesti hakemuslomakkeen neljä kuukautta ennen kuin vakuutettu saavuttaa eläkeiän.

VII luku: Perhe-eläke-etuudet

Edellytykset jälkeenjääneiden etuuksien saamiseksi

Henkilölle myönnetään leskenetuuksia, jos hänen puolisonsa on kuollut tai jos henkilöllä on ollut samaa sukupuolta oleva kumppani, jonka kanssa hän on elänyt rekisteröidyssä parisuhteessa ja joka on kuollut 5. joulukuuta 2005 tai sen jälkeen. Leskenetuuksia on kolmenlaisia, ja niiden maksaminen edellyttää sitä, että edesmennyt puoliso tai rekisteröity kumppani täytti tietyt kansalliset vakuutusmaksuehdot.

Omaisien kiinteämääräinen etuus

Omaisien avustus on kertaluonteinen kiinteämääräinen korvaus, joka maksetaan vainajan leskelle/kumppanille, joka ei ole saavuttanut laissa asetettua eläkeikää. Se maksetaan myös, jos vainajan leski/kumppani on saavuttanut eläkeiän muttei ole oikeutettu omien vakuutusmaksujensa perusteella valtion maksamaan eläkkeeseen.

Leskeksi jääneen vanhemman avustus (WPA)

Leskeksi jääneen vanhemman avustusta (WPA) maksetaan säännöllisesti miehelle tai naiselle, jolla on avustukseen oikeuttava lapsi. Tällaiseksi lapseksi katsotaan yleensä perheliisiin oikeuttava lapsi.

WPA-avustusta maksetaan myös edesmenneen aviomiehensä lasta odottaville naisille, mukaan luettuina ne, jotka tulevat raskaaksi tiettyjen hedelmöityshoitosten seurauksena. Näihin hoitoihin luetaan mukaan munasolujen, sperman tai alkioiden luovutus.

Tätä sääntöä sovelletaan myös naisiin, jotka elivät edesmenneen kumppaninsa kanssa rekisteröidyssä parisuhteessa. WPA-avustuksen maksaminen lakkaa, kun leskeksi jäänyt vanhempi saavuttaa laissa asetetun eläkeiän.

Omaisien avustus

Omaisien avustusta maksetaan naisille ja miehille, jotka ovat leskeksi jäädessään täyttäneet 45 vuotta mutteivät ole vielä saavuttaneet laissa asetettua eläkeikää.

Lisäeläke

Lisäeläke on ansiosidonnainen etuus, joka perustuu edesmenneen puolison/kumppanin ansiosidonnaisiin etuuksiin ja jota voidaan maksaa vain WPA-avustuksen lisäksi.

Mitä järjestelmä kattaa?

Omaisien avustus on kertaluonteinen kiinteämääräinen korvaus, jota maksetaan 2 000 puntaa (2 492 euroa).

Leskeksi jääneen vanhemman avustusta (WPA) maksetaan säännöllisesti viikoittain.

Omaisien avustusta maksetaan enintään 52 viikkoa ja se myönnetään täysimääräisenä 55 vuotta täyttäneille leskille. Avustusta maksetaan 45–54-vuotiaille henkilöille kiinteä prosentuaalinen osuus, jota ei koroteta vuosittain.

Perhe-eläke-etuuksien saaminen

Leski voi hakea leskenetuuksia täyttämällä rekisteritoimiston (*Registrar of Births, Marriages and Deaths*) antaman kuolintodistuksen kääntöpuolen ja toimittamalla sen paikalliseen *Jobcentre Plus* -keskukseen tai eläkelaitoksen paikallistoimistoon. Tämä toimisto lähettää leskelle hakulomakkeen, joka hänen on täytettävä ja lähetettävä viipymättä. Kyseinen hakemus voidaan kohdentaa myös muiden jäsenvaltioiden eläkkeisiin. Jos vakuutettu ei asu Yhdistyneessä kuningaskunnassa, hänen on jätettävä eläkehakemus sen jäsenvaltion eläkevakuutuslaitokseen, jossa hän asuu.

VIII luku: Työtapaturma- ja ammattitautietuudet

Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saamisen edellytykset

Työkyvyttömyysetuus

Työtapaturmien perusteella maksetaan työkyvyttömyysetuuksia, jos vakuutettu sairastuu tai hänen työkykynsä alenee työtapaturman seurauksena tai jos hän sairastuu tiettyyn ammattitautiin. Oikeus etuuksiin ei riipu vakuutetun maksamista valtakunnallisista sosiaalivakuutusmaksuista. Etuuksia ei makseta itsenäisille ammatinharjoittajille.

Työtapaturmasta maksettavaa etuutta voi hakea, jos työntekijä oli työsuhteessa tapaturman sattuessa ja jos tapaturma sattui Isossa-Britanniassa. Ammattitaudista maksettavaa etuutta voi hakea, jos työntekijä teki työsuhteessa sairauden aiheuttanutta työtä. Järjestelmä kattaa yli 70 sairautta, muun muassa seuraavat:

- asbestille altistumisesta aiheutunut sairaus
- astma
- krooninen keuhkoputkentulehdus tai keuhkolaajentuma
- kuurous
- pölykeuhko (myös silikoosi ja asbestoosi)
- polven nivelrikko, kun kyseessä on hiilikaivoksessa työskentelevä kaivostyöläinen
- tautiluokituksen tauti A11 (joka tunnettiin aiemmin nimellä valkosormisuuusoireyhtymä).

Mitä järjestelmä kattaa?

Työkyvyttömyysetuus maksetaan, jos haitta on olemassa vielä 15 viikon kuluttua työtapaturmasta tai ammattitaudin ilmenemisestä. Etuuden määrä riippuu haitan prosentteina arvioidusta laajuudesta. Etuus maksetaan mahdollisen sairausetuuden tai varsinaisen työkyvyttömyysetuuden lisäksi.

Yksilölliset olosuhteet, kuten ikä ja vamman vakavuus, vaikuttavat etuuden määrään. Lääkäri arvioi työkyvyttömyyden ja vahvistaa työkyvyttömyysasteen (asteikolla 1–100 %). Tiettyjen keuhkosairauksien perusteella etuutta maksetaan sataprosenttisen työkyvyttömyyden mukaan alusta asti.

Maksettavan etuuden määrä riippuu työkyvyttömyysasteesta, ja se vaihtelee 31,62 punnasta (39 eurosta) viikossa, jos työkyvyttömyysaste on 20 %, 158,10 puntaan (197 euroon) viikossa, jos työkyvyttömyysaste on 100 %.

Työtapaturma- ja ammattitautietuuksien saaminen

Työtapaturmasta on ilmoitettava työnantajalle tai muulle vastuulliselle taholle heti, vaikka tapaturma ei vaikuttaisikaan sillä hetkellä vakavalta.

Työkyvyttömyysetuus maksetaan tavallisesti, jos kaikkien tapaturmien ja useimpien luetteloitujen sairauksien aiheuttaman haitta-asteen arvioidaan olevan vähintään

14 %. Jos kyseessä on hengitystiehyiden sairaus (pneumokonioosi, byssinoosi), etuus voidaan maksaa vähintään 1 %:n haitta-asteen perusteella. Henkilöille, joilla on diffuusi mesoteliooma, asbestikeuhko tai keuhkosyöpä, joka johtuu työssä tapahtuneesta altistuksesta asbestille, etuudet maksetaan täysimääräisinä.

Isossa-Britanniassa etuutta haetaan täyttämällä paikallisesta Jobcentre Plus -keskuksesta saatava lomake. Pohjois-Irlannissa hakemukset lähetetään osoitteeseen Industrial Injuries Branch of the Social Security Agency, Castle Court, Royal Avenue, Belfast BT1 1SD, United Kingdom.

IX luku: Perhe-etuudet

Perhe-etuuksien saamisen edellytykset

Lapsilisä

Lapsilisä (*Child Benefit*) on rahaetuus, joka maksetaan vakuutetulle, jos hänen vastuullaan on yksi tai useampi alle 16-vuotias lapsi taikka alle 20-vuotias lapsi, joka opiskelee täysipäiväisesti (muttei kuitenkaan suorita yliopisto-opintoja tai muita korkeakouluopintoja) tai on hyväksytyssä, palkattomassa koulutuksessa. Tavallisesti kuitenkin edellytetään, että hakemuksen esittämishetkellä vakuutetun on oltava ja asuttava vakituisesti ja hänellä on lupa oleskella Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Lasten perusteella myönnettävä verohyvitys

Lasten perusteella myönnettävällä verohyvityksellä pyritään tukemaan perheitä, joissa on lapsia. Sitä voi hakea, jos vakuutetulla tai hänen kumppanillaan on huollettavanaan yksi tai useampi alle 16-vuotias lapsi tai alle 20-vuotias lapsi, jos lapsi asuu pääsääntöisesti vakuutetun luona ja opiskelee täysipäiväisesti (muttei kuitenkaan suorita yliopisto-opintoja tai muita korkeakouluopintoja) tai on hyväksytyssä, palkattomassa koulutuksessa. Vakuutusmaksuehtoja ei sovelleta. Tavallisesti kuitenkin edellytetään, että vakuutettu ja hänen kumppaninsa oleskelevat ja asuvat vakituisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja että heillä on lupa oleskella maassa.

Mitä järjestelmä kattaa?

Lapsilisää maksetaan kahta eri määrää. Vanhimmasta (tai ainoasta) lapsesta maksetaan suurempi määrä kuin seuraavista lapsista:

- 20,30 punttaa (25 euroa) viikossa vanhimmasta lapsesta ja
- 13,40 punttaa (17 euroa) viikossa kustakin seuraavasta lapsesta.

Perhe-etuuksien saaminen

Lapsilisähakemukset on osoitettava Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston lapsilisäkeskukseen, ja mukaan on liitettävä lasten syntymätodistukset, jos mahdollista. Hakulomakkeita saa Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston lapsilisäkeskuksesta tai asiaankuuluvasta palvelunumerosta.

Lapsista myönnettäviä verohyvityksiä koskevat hakemukset on osoitettava Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston verohyvitystoimistoon. Hakulomakkeita saa asiaankuuluvasta palvelunumerosta.

X luku: Työttömyys

Työttömyysetuuksien saamisen edellytykset

Työnhakijan etuus

Maksuihin perustuvan työnhakijan etuuden saadakseen vakuutetun on täytettävä kaksi valtakunnallisiin sosiaalivakuutusmaksuihin liittyvää edellytystä.

- Ensinnäkin vakuutetun edellytetään maksaneen jompanakumpana niistä verovuosista, joihin hakemus perustuu, 1. luokan vakuutusmaksut ansioista, jotka vastaavat vähintään 26-kertaisesti viikkoansioiden vähimmäismäärää. Hyvityksiä ei oteta huomioon tämän edellytyksen osalta.
- Toiseksi vakuutetun edellytetään maksaneen kumpanakin verovuotena, joihin hakemus perustuu, 1. luokan vakuutusmaksut ansioista, jotka vastaavat vähintään 50-kertaisesti viikkoansioiden vähimmäismäärää. Hyvitykset otetaan huomioon tämän edellytyksen osalta.

Tämä etuus koskee vain valtakunnallisen sosiaalivakuutuksen vakuutusmaksuja maksavia työntekijöitä, ei itsenäisiä ammatinharjoittajia.

Vakuutetun on oltava työkykyinen ja valmis vastaanottamaan työtä. Hänen on myös täytettävä työnhakijan sopimus (*Jobseeker's Agreement*), jossa todetaan, miten vakuutetun on meneteltävä työnhaussa. Jotta etuuksien maksamista voidaan jatkaa, henkilöltä edellytetään, että hän on osallistunut säännöllisesti, yleensä kahden viikon välein, työnhaun arviointeihin. Kun 13 viikkoa on kulunut, tehdään pidempi arviointi.

Maksuihin perustuva työnhakijan etuus on henkilökohtainen – siihen ei liity huollettavasta puolisoista tai lapsesta maksettavia lisiä. Se maksetaan riippumatta omaisuudesta ja suureksi osaksi myös tuloista, vaikka osa-aikatyö saattaa alentaa sitä. Myös työeläke tai henkilökohtainen eläke voi vaikuttaa siihen.

Mitä järjestelmä kattaa?

Maksuihin perustuvaa työnhakijan etuutta (*Contribution-based Jobseeker's Allowance*) maksetaan enintään 182 päivältä vakuutetulle, joka on työtön, työkykyinen ja hakee aktiivisesti työtä. Etuus maksetaan kahden viikon välein suoraan pankkitilille, säästöttilille tai postitilille.

Maksuihin perustuva työnhakijan etuus

Viikoittaiset enimmäismäärät ovat seuraavat:

ikä	Määrä
16–24 vuotta	56,25 puntaa (70 euroa)
Vähintään 25 vuotta	71,00 puntaa (88 euroa)

Etuutta ei yleensä makseta kolmelta ensimmäiseltä hakemuksen jättämisestä seuraavalta päivältä.

Työttömyysetuuksien saaminen

Vakuutetun jäätyä työttömäksi hänen on jätettävä viipymättä etuushakemus paikalliseen *Jobcentre Plus* -keskukseen Isossa-Britanniassa tai sosiaalivakuutuslaitoksen paikallistoimistoon (*Jobs and Benefits Office*) Pohjois-Irlannissa. Toimistojen osoitteet saa lähimmäistä postista.

XI luku: Vähimmäistoimeentulo

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saamisen edellytykset

Erilaisilla tarveharkintaisilla etuuksilla tarjotaan taloudellista apua henkilöille, joiden kaikki tulot ja säästöt yhteensä jäävät tietyn rajan alapuolelle. Etuuksien saaminen edellyttää sitä, että hakijalla on oikeus oleskella Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja että hän asuu vakituisesti Yhdistyneen kuningaskunnan, Mansaaren, Kanaalisaarten ja Irlannin tasavallan muodostamalla yhteisellä matkustusalueella.

Mitä järjestelmä kattaa?

Valtioneläkkeen hyvitys

Valtioneläkkeen hyvityksellä taataan vähimmäistulotaso. Huhtikuun 2010 ja vuoden 2018 välisenä aikana eläkeikää nostetaan vähitellen 60 vuodesta 65 vuoteen. Eläkkeen määrä riippuu henkilökohtaisesta tilanteesta, kotitalouden muista tuloista sekä säästöjen ja sijoitusten määrästä.

Toimeentulotuki

Toimeentulotuella turvataan sellaisten henkilöiden toimeentulo, jotka ovat täyttäneet 16 vuotta mutta eivät ole saavuttaneet valtioneläkkeen hyvitykseen oikeuttavaa ikää, jotka eivät kykene tekemään kokopäivätyötä ja joiden tulot (sosiaaliturvaetuudet mukaan luettuina) ja pääoma jäävät lainsäädännössä määritellyn tason alapuolelle.

Työmarkkinatuki

Toimeentulotuella turvataan sellaisten henkilöiden toimeentulo, joiden tulot (sosiaaliturvaetuudet mukaan luettuina) ja pääoma jäävät lainsäädännössä määritellyn tason alapuolelle. Etuus on tarkoitettu henkilöille, joille Yhdistynyt kuningaskunta ei maksa enää vakuutusmaksuihin perustuvaa työttömyyskorvausta ja jotka eivät ole oikeutettuja tällaiseen korvaukseen.

Ansiosidonnainen työllisyys- ja tukietuus

Ansiosidonnaisella työllisyys- ja tukietuudella turvataan sellaisten henkilöiden toimeentulo, joilla on heidän työkykyään heikentävä sairaus tai vamma ja joiden tulot ja pääoma jäävät lainsäädännössä määritetyn rajan alapuolelle. Etuus on tarkoitettu henkilöille, jotka eivät saa vakuutusmaksuihin perustuvaa työkyvyttömyyskorvausta.

Kunnallisveron ansiotulovähennys

Kunnallisveron ansiotulovähennystä voi hakea henkilö, joka maksaa kunnallisveroa ja jonka tulot ja pääoma (säästöt ja sijoitukset) jäävät tietyn rajan alle.

Asumistuki

Asumistukea (*Housing Benefit*, HB) voidaan maksaa henkilölle, joka tarvitsee taloudellista tukea koko vuokraansa tai sen osaa varten ja jonka tulot ja pääoma (säästöt ja sijoitukset) jäävät tietyn rajan alle.

Vähimmäistoimeentuloetuuksien saaminen

Hakemuksen voi tehdä ja lisätietoja annetaan paikallisessa Jobcentre Plus -keskuksessa.

XII luku: Pitkäaikaishoito

Pitkäaikaishoidon saamisen edellytykset

Tukea pitkäaikaishoitoon saa sosiaalipalvelujärjestelmän kautta (luontoisetuudet) ja sosiaaliturvajärjestelmän kautta (maksuihin perustumattomat vammaisille maksettavat rahaetuudet). Etuuksia saavat henkilöt, joilla on tiettyjä fyysisiä, kognitiivisia tai ikään liittyviä sairauksia tai häiriöitä ja jotka tarvitsevat henkilökohtaista huolenpitoa tai apua suoriutuakseen päivittäisistä toiminnoista. Etuudet rahoitetaan valtion varoin, ja niitä voidaan myöntää henkilöille, joilla on rajoittamaton oikeus oleskella Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Sosiaalipalvelujen (luontoisettuuksien) osalta toimivalta on siirretty Skotlannille, Walesille ja Pohjois-Irlannille.

Mitä järjestelmä kattaa?

Englannin sosiaalipalvelujärjestelmästä myönnetään hoitopalveluja ja tukea tarveharkintaisesti. Kunnat tarjoavat etuudet paikallisesti. Sosiaalipalveluja voidaan antaa kotona (esimerkiksi kotihoito, ateriapalvelu ja erityiset apuvälineet), hoitolaitoksissa tai hoitokodeissa, päiväkeskuksissa ja sairaaloissa. On huomattava, ettei sosiaalipalvelujärjestelmään sovelleta EU:n sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevia sääntöjä.

Englannissa henkilöt, joiden varat (perheen kodin arvo mukaan luettuna) ylittävät 23 250 puntaa (28 966 euroa), eivät saa valtiolta taloudellista tukea laitoshoidon, vaan heidän on maksettava hoitonsa itse. Se, minkä verran ja millaista tukea valtio myöntää henkilöille, joiden varat jäävät tämän rajan alapuolelle, riippuu heidän tarpeistaan ja tuloistaan.

Henkilöiden, jotka tarvitsevat muunlaista palvelua kuin laitoshoidon ja jotka saavat kunnalta hoitoa tai muita palveluja, on maksettava kohtuulliset kulut maksukykynsä ja kunnan harkinnan mukaan.

Henkilökohtaista huolenpitoa tarvitseville henkilöille vammaisuuden perusteella maksettavat rahaetuudet eivät ole tarveharkintaisia. Pitkäaikaishoitoa tarvitseville henkilöille ja heidän hoitajilleen voidaan maksaa seuraavia sosiaaliturvaetuuksia:

Alle 65-vuotiaiden hoitotuki

Jos vakuutettu tarvitsee apua ja henkilökohtaista huolenpitoa tai jos hänen on vaikeaa liikkua fyysisen vamman vuoksi tai mielenterveyssyistä ja jos hän on alle 65-vuotias, hänellä voi olla oikeus alle 65-vuotiaiden hoitotukeen. Tätä hoitotukea voidaan maksaa muiden etuuksien lisäksi. Vakuutusmaksukausiedellytyksiä ei ole. Hoitotukeen ei sovelleta tällä hetkellä ehtoja, jotka liittyvät asumiseen ja oleskeluun Yhdistyneessä kuningaskunnassa. 65 vuotta täyttäneiden hoitotuki maksetaan edunsaajan valinnan mukaisesti suoraan pankkitilille tai säästötalille taikka muulla tavalla.

65 vuotta täyttäneiden hoitotuki

Jos vakuutettu on täyttänyt 65 vuotta ja hän tarvitsee henkilökohtaista huolenpitoa fyysisen vamman vuoksi tai mielenterveyssyistä, hänellä voi olla oikeus saada hoitotukea. Tukea voidaan maksaa muiden etuuksien lisäksi. Hoitotuella ei ole asetettu vakuutusmaksuihin liittyviä ehtoja, mutta siihen sovelletaan ehtoja, jotka liittyvät asumiseen ja oleskeluun Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

65 vuotta täyttäneiden hoitotuki maksetaan edunsaajan valinnan mukaisesti suoraan pankkitilille tai säästöttilille taikka muulla tavalla.

Tuki vammaisen hoitajalle

Tuki vammaisen hoitajalle maksetaan kerran viikossa henkilölle, joka huolehtii vähintään 35 tunnin ajan viikossa henkilöstä, jolle maksetaan henkilökohtaiseen huolenpitoon tarkoitettua keskiuurta tai korkeinta alle 65-vuotiaiden hoitotukea taikka vastaava määrä 65 vuotta täyttäneiden hoitotukea tai jatkuvan hoidontarpeen perusteella maksettavaa avustusta. Vammaisen hoitajalle maksettava tuki voi vaikuttaa muiden etuuksien maksamiseen. Siihen sovelletaan tulorajaa eikä sitä myönnetä täysipäiväisesti opiskeleville henkilöille. Vakuutusmaksuedellytyksiä ei ole. Vakuutetun on kuitenkin täytettävä Yhdistyneessä kuningaskunnassa asumista ja oleskelemista koskevat edellytykset.

Vammaisen hoitajalle maksettava tuki maksetaan edunsaajan valinnan mukaisesti suoraan pankkitilille tai säästöttilille taikka muulla tavalla.

Pitkäaikaishoidon saaminen

Sosiaalipalveluja (luontoisetuuksia) haetaan ottamalla yhteyttä kunnan sosiaalipalvelulaitokseen ja pyytämällä sitä arvioimaan henkilön terveydentilaa ja sosiaalipalvelujen tarvetta.

Vammaisille maksettavia rahaetuksia haetaan soittamalla palvelunumeroon (Benefit Enquiry Line) 0800 88 22 00. Se on vammaisille ja heidän hoitajilleen tarkoitettu luottamuksellinen ja maksuton palvelunumero.

Liite : Sosiaaliturvalaitosten yhteystiedot ja hyödyllisiä Internet-osoitteita

Tarkempia tietoja Yhdistyneen kuningaskunnan rahaetuuksista ja niiden edellytyksistä saa paikallisista Jobcentre Plus -keskuksista. Lähimmän keskuksen yhteystiedot saa osoitteesta

http://www.direct.gov.uk/en/Employment/Jobseekers/ContactJobcentrePlus/DG_186347.

Jos haluat tietoa sosiaaliturvakysymyksistä, jotka koskevat useampaa kuin yhtä unionin jäsenvaltiota, voit etsiä sopivaa laitosta Euroopan komission ylläpitämästä laitoshakemistosta sivustolla <http://ec.europa.eu/social-security-directory>

Yhdistyneessä kuningaskunnassa kahdessa tai useammassa maassa olevaan sosiaalivakuutukseen perustuvia etuuksia ja eläkkeitä koskevat tiedustelut lähetetään seuraaviin osoitteisiin:

Department for Work and Pensions

International Pension Centre

Tyneview Park

Newcastle upon Tyne

United Kingdom

NE98 1BA

Puh.: (44-191) 218 77 77

Sähköposti:

TVP-IPC-Customer-Care@thepensionservice.gsi.gov.uk

Lisätietoja saa myös työllisyydestä ja eläkkeistä vastaavan ministeriön verkkosivuilta: <http://www.dwp.gov.uk>

Lisätietoja perhelisistä saa verkko-osoitteesta internetistä: <http://www.hmrc.gov.uk>

tai

Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston verohyvitystoimistosta osoitteesta

Her Majesty's Revenue and Customs

Child Benefit Office

PO Box 1

Newcastle upon Tyne

NE88 1AA

United Kingdom

Puh.: 0845 302 1444

Puhelinnumero Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolelta soittaessa on +44 191 225 10 00.

Lisätietoja lasten perusteella myönnettävistä verohyvityksistä saa osoitteesta internetistä: <http://www.hmrc.gov.uk/taxcredits>

tai

Yhdistyneen kuningaskunnan veroviraston verohyvitystoimistosta osoitteesta

Her Majesty's Revenue and Customs

Tax Credit Office

Preston

PR1 4AT

United Kingdom

Puh.: 0345 300 3900

Puhelinnumero Yhdistyneen kuningaskunnan ulkopuolelta soitettaessa on +44 289 053 8192.

Tarkempia tietoja Isossa-Britanniassa ja Pohjois-Irlannissa saatavilla olevista terveydenhuoltopalveluista ja siitä, kuinka niitä voi käyttää, saa

Englannissa suoraan NHS:ltä – puh. 0845 46 47, ja jonka verkkosivut ovat osoitteessa: <http://www.nhsdirect.nhs.uk/default.aspx>

Skotlannissa NHS 24 -palvelusta, jonka puhelinnumero on 08454 2242424 ja jonka verkkosivut ovat osoitteessa <http://www.nhs24.com>,

Walesissa NHS Direct Wales -palvelusta, jonka puhelinnumero on 0845 4647 ja jonka verkkosivut ovat osoitteessa <http://www.nhsdirect.wales.nhs.uk/> sekä

Pohjois-Irlannissa terveydenhoitopalvelutoimistolta (*Health Services Agency*), jonka puhelinnumero on 028 90324431 ja jonka verkkosivut ovat osoitteessa <http://www.nidirect.gov.uk/index/information-and-services/health-and-well-being.htm>